

1 **Organisering på arbejdsmarkedet**

2 **A Fagforeninger og a-kasser**

3 ”Er I alle sammen organiseret i 3F?”

4 ”Stemmer du ja til overenskomstforslaget?”

5 ”Hvad mener man egentlig med den danske model?”

6 ”Husk, at du skal melde dig ind i a-kassen, før du bliver færdig!”

7
8
9
10 Fire replikker fra fire forskellige samtaler mellem forskellige danskere, som alle forstår, hvad der
11 menes. Men hvad er 3F, en overenskomst, ...?

12 Udlændinge i Danmark spørger somme tider, hvad mindstelønnen er. Men faktisk har vi ikke nogen
13 mindsteløn sådan som i nogle lande, hvor det er regeringen, der bestemmer, hvor lav lønnen må
14 være. Her i Danmark står løn, tillæg for overarbejde, arbejdstid og andre ting i *en overenskomst*.

15
16 *En overenskomst* er en aftale, som arbejdsgiverorganisationer og fagforeninger er blevet enige om.
17 Aftalen sikrer, at arbejdsgiver og arbejdstager ved, hvad der er deres ret og pligt på arbejdspladsen.
18 Både fagforeningernes og arbejdsgivernes medlemmer skal stemme for et overenskomstforslag, før
19 det vedtages. Overenskomster gælder normalt for en periode på mellem to og fire år.

20
21 Aftalen mellem arbejdsgivere og fagbevægelsen er et resultat af forhandlinger mellem partnerne.
22 Det er ikke noget staten blander sig i. Det er det, man kalder *den danske model*. Staten kan dog
23 blande sig. Men det gør den kun i langvarige konflikter med konsekvenser for samfundet, når der er
24 lockout eller strejker, og de to parter ikke kan blive enige om en overenskomst.

25
26 Udover overenskomsterne er det danske arbejdsmarked kendetegnet ved fleksibilitet og tryghed. På
27 engelsk kalder man det *flexicurity*. Det er let for arbejdsgiverne at ansætte og fyre folk, og
28 arbejdstagerne får dagpenge eller kontanthjælp, hvis de ikke kan finde et nyt job med det samme,
29 når de er blevet fyret.

30
31 Som navnet siger, er fagforeningerne organiseret efter fag. Ikke alle hedder noget med *forening*. De
32 kan også hedde noget med *forbund* (fx 3F: Fagligt Fælles Forbund) eller noget med *råd* (fx Dansk
33 Sygeplejeråd) eller *forening* (fx Ingeniørforeningen). De forskellige fagforeninger har en
34 hovedorganisation, der har retten til at forhandle overenskomsten. Men når en overenskomst er
35 aftalt, kan man forhandle sig til et bedre resultat ude på arbejdspladserne.

36
37 Det er dog ikke alle, der har en kollektiv overenskomst. Mange højtuddannede i det private
38 erhvervsliv må selv forhandle deres løn- og ansættelsesvilkår. Det gælder fx de fleste økonomer,
39 jurister og ingeniører.

40
41 Fagforeningerne forhandler ikke kun overenskomster. De hjælper også deres medlemme med
42 løntjek, med at søge job, ved arbejdsskader, når en arbejdsgiver er gået konkurs og meget andet.
43 Alle fagforeninger udgiver også et fagblad, så medlemmerne kan følge med i, hvad der sker inden
44 for deres fag. Og derudover er der mange fagforeninger, der holder faglige kurser for deres
45 medlemmer. (*Faglig* kan både handle om det fagpolitiske og om arbejdets indhold).

46
47
48

1 Siden 1907 har den statsstøttede arbejdsløshedsforsikring været tilknyttet fagforeningerne. Men
2 man kan godt være medlem af en a-kasse uden at være medlem af en fagforening og omvendt. For
3 unge er det vigtigt at melde sig ind i en a-kasse i god tid, før de bliver færdige med deres
4 uddannelse. Som medlemmer af en a-kasse kan de så modtage dagpenge det øjeblik, de er færdige
5 med uddannelsen. Jobbet står jo ikke altid og venter fra dag et.

6
7 I mange lande er a-kasserne ikke tilknyttet fagforeningerne, som de er i Danmark. Det er en grund
8 til at organiseringen her er så høj sammenlignet med andre lande, der ikke har den model. Men
9 medlemstallet i LO* er faldet voldsomt i de sidste ti år. Det skyldes dels, at der er blevet færre
10 ufaglærte jobs dels, at det er dyrt at være medlem af en fagforening, så mange melder sig ud. Og så
11 er der mange unge, der slet ikke melder sig *ind* i en fagforening. Det skyldes måske, at de unge
12 endnu ikke har fået nogen faglig identitet, fordi de er nye på arbejdsmarkedet.

13
14 Nogle af dem, der har meldt sig ud, har i stedet meldt sig ind i det, der kaldes *en gul fagforening*.
15 De gule fagforeninger er typisk billigere end de traditionelle. Men de gule fagforeninger har
16 sjældent ret til at forhandle overenskomster, og de har meget få tillidsrepræsentanter på
17 arbejdspladserne. De fleste gule fagforeninger er i øvrigt imod retten til at strejke. Den største og
18 ældste gule fagforening i Danmark er Kristelig Fagforening. Lidt under 10 % af de organiserede i
19 Danmark er medlem af gul fagforening.

20
21 LO* Landsorganisationen, som bl.a. 3F er medlem af, er hovedorganisation for en lang række
22 fagforeninger.

23
24

1 **Organisering på arbejdsmarkedet**

2 **B Interview**

3 **Mathias Rømer Larsen, automekaniker. Udlært 2012**

4 *Er du organiseret?*

5 Ja, i Dansk Metal. Det er de fleste mekanikere, tror jeg. Der er vist omkring 130.000 medlemmer,
6 men det er så også smede og maskinarbejdere og forskellige andre fag. Jeg meldte mig faktisk
7 allerede ind, mens jeg var i lære.

8 *Hvorfor ventede du ikke bare, til du var udlært? Det koster jo penge at være medlem.*

9 Men ikke ret meget for lærlinge. Jeg meldte mig ind, lige før jeg skulle i praktik på et autoværksted.
10 Der havde været en ude på skolen fra fagforeningen og fortælle om vores rettigheder, og hvad vi
11 skulle være opmærksomme på, når vi kom ud i praktik. Lærlinge har for eksempel meget større
12 risiko for at komme til skade på et værksted end svendene.

13 *Men er det ikke bare fordi lærlinge ikke ved, hvad de skal passe på?*

14 Jo, men mester, dvs. arbejdsgiveren, har ansvar for, at sikkerhedsforholdene og arbejdsmiljøet er i
15 orden. Og mester må ikke give lærlinge ordre til at gøre noget, som er imod reglerne. Men som
16 lærling vil man jo helst gøre et godt indtryk for at beholde praktikpladsen, for det er vært at finde
17 sådan en! Så man tør ikke protestere, selv om man inderst inde kan mærke, at man er i gang med at
18 lave noget, der ikke er helt sikkert.

19 Ham fra fagforeningen fortalte om en 18-årig lærling, der havde fået en alvorlig rygs-kade, fordi
20 han blev bedt om at bruge hele sin kropsvægt til at holde en meget tung bæream, mens mester
21 hamrede på den. Men lærlingen mistede balancen og landede med ryggen på betongulvet og
22 besvimedede. Puha, Jeg kan lige se det for mig.

23 Nå, men fagforeningen gik ind i sagen, og det endte med, at lærlingen fik en erstatning på
24 93.000 kroner. Det er selvfølgelig kun et lille plaster på såret. Han ville selvfølgelig hellere have en
25 helt rask ryg. Det var faktisk den historie, der fik mig til at melde mig ind, mens jeg stadig var i
26 lære.

27 *Er det især det med sikkerhed og arbejdsmiljø, fagforeningen tager sig af?*

28 Det er bare noget af det. Men fagforeningen er jo også med til at sikre, at medlemmerne får den
29 løn, de skal have; og at der bliver indbetalt nok til pension, og at de får de tillæg og de fridage, de
30 har krav på ifølge den overenskomst, de har. Og så kan man for eksempel tage sin
31 ansættelseskontrakt og sine lønsedler med i fagforeningen og får dem til at tjekke, om alt er som det
32 skal være. Man har faktisk krav på en ansættelseskontrakt, senest en måned efter man er blevet
33 ansat. Det er ikke alle arbejdsgivere, der respekterer det.

34 Der er ret godt tjek på tingene, her hvor jeg arbejder. Både med hensyn til sikkerhed og løn. Det
35 er også et meget stort værksted. Men i Metal Magasinet, vores medlemsblad, har jeg lige læst om en
36 mekaniker, der fik fagforeningen til at tjekke hans lønsedler og ansættelseskontrakt, fordi han havde
37 opdaget, at der ikke var blevet indbetalt til pension. Og han havde heller ikke fået løn under
38 sygdom. Det viste sig, at han var blevet snydt for 127.000 over nogle år.
39 Arbejdsgiveren endte med at betale, men først efter hårdt pres fra fagforeningen.

40 *Hold da op! Ja, så var det da godt, han var organiseret! Men det koster jo også mange penge at
41 være medlem af en fagforening og a-kasse. Og der er jo virkelig forskel på priserne. Har du
42 overvejet at vælge en billigere fagforening?*

1 Ja, det vil jeg godt indrømme. Men jeg gør det ikke! Jeg bliver, hvor jeg er. For en fagforening er
2 også noget andet end at servicere medlemmerne og hjælpe dem med problemer. Fagforeningen er
3 også et professionelt, fagligt fællesskab mellem mennesker, der har nogenlunde samme
4 uddannelsesbaggrund og nogenlunde samme interesser. De ældre mekanikere på vores værksted har
5 altid været med i Dansk Metal og føler sig som rigtige ”metallere”. Det er noget, de er stolte af. Og
6 det smitter.

7
8 Og så er der efteruddannelseskurserne. Det er også fagforeningen, der organiserer dem. Jeg har for
9 eksempel lige været på kursus i el-bilsmekanik. Og jeg er lige blevet valgt til
10 arbejdsmiljørepræsentant på værkstedet og skal i gang med det første kursus i det. Det glæder jeg
11 mig meget til.

12
13 *Kunne du også tænke dig at stille op til tillidsrepræsentant engang?*

14 Ja, engang måske. Men vi er ret glade for den TR, vi har. Han er en virkelig god forhandler! Det er
15 jeg ikke sikker på, jeg egnede mig til. Men det kunne jeg måske lære. Det er også fagforeningen, der
16 organiserer TR-kurserne.

17
18
19

1 **Organisering på arbejdsmarkedet**

2 **C Interview**

3 **Niels Ipsen, postarbejder på Brønshøj Postkontor**

4 *Niels, du er organiseret i 3F*, ved jeg. Hvornår blev du det?*

5 Det blev jeg, lige da jeg havde fået jobbet som postarbejder.

6 *Hvorfor valgte du at melde dig ind i fagforeningen?*

7 Det lå bare i luften på min arbejdsplads. Man fik jo at vide af sin tillidsmand, at man *skulle* være
8 medlem af fagforeningen. Så der blev lagt lidt pres på. Men de behøvede ikke at presse mig. For
9 mig var det en helt naturlig ting tilbage i slutningen af 80'erne. Det er ikke som i dag, hvor folk tit
10 spørger: "Hvad får jeg ud af det?"

11 *Du har været tillidsrepræsentant. Hvordan bliver man det?*

12 Ja, man bliver jo valgt af sine kolleger. Og så kommer man på uddannelsen til tillidsrepræsentant.
13 Ja, nu hedder det jo tillidsrepræsentant, men vi siger nu stadig tillidsmand. Nå, men jeg var på de
14 forskellige grundkurser i 3F. Derefter vælger man mere specifikt. Jeg var blandt andet på nogle
15 miljøkurser.

16 *Hvor længe var du tillidsmand?*

17 Det var jeg faktisk i omkring 20 år, vil jeg tro. I løbet af de år blev folk desværre mindre og mindre
18 interesseret i fagforeningen. Sådant var det inden for alle fag, og det er stadig et problem, især
19 blandt de unge.

20 I postvæsnet fik vi nogle særlige problemer i 00'erne, fordi man holdt op med at sende så mange
21 breve. Og samtidig begyndte den økonomiske krise. Vi blev færre postbude og postarbejdere, og vi
22 skulle klare større distrikter. Men det betød faktisk også, at folk blev mere fagligt aktive. Fx
23 strejkede vi et par gange på mit posthus på grund af utilfredshed med det fysiske og psykiske
24 arbejdsmiljø. Og en enkelt gang strejkede vi i solidaritet med et andet posthus, hvor en
25 tillidsrepræsentant var blevet fyret. Normalt kan man jo ikke fyre tillidsrepræsentanter. Hvordan
26 den sag endte, ved jeg faktisk ikke. Nu er jeg holdt op som tillidsmand, men det var mest, fordi jeg
27 syntes, der var brug for ny, ung energi.

28 *Men da du selv var tillidsmand, prøvede du da at påvirke dine kolleger, når I skulle stemme ja eller
29 nej til en overenskomst?*

30 Ja, helt klart! Både i forhold til hvad jeg selv syntes, og efter hvad fagforeningen anbefalede. Som
31 tillidsmand er man jo altid til orientering og diskussion af overenskomstforslaget i fagforeningen.
32 Det er jo vigtigt at blive enige og stå sammen. Derefter bliver forslaget så sendt til afstemning
33 blandt medlemmerne.

34 *Er der nogen områder, der har interesseret dig særlig meget som tillidsrepræsentant?*

35 Ja, miljø! Jeg sad i miljøgruppen i 3F i fire-fem år. Vi var otte, og vores arbejde bestod i at tage ud
36 på forskellige arbejdspladser og se på, hvad der kunne forbedres og komme med forslag til
37 forbedringer.

38 *Kan du give et eksempel?*

39 Ja. På et tidspunkt havde vi for eksempel problemer med nogle reklamer, der kom hver uge i en
40 masse store plastikpakker. De kom fra Holland, så de havde været pakket ind i længere tid. Når man

1 så åbnede dem, stod man i en sky af giftige stoffer fra tryksværten. Det var meget, meget
2 ubehageligt. Vi fik ordnet det sådan, at pakkerne skulle stå åbne nogle timer, før de blev kørt ud til
3 postkontorerne.

4
5 *Er der noget, der har ændret sig markant, siden du begyndte som postarbejder?*

6 Ja, vi har fået rigtig mange udlændinge ind både på postkontorerne og i pakkecentrene i hele
7 Danmark. Så det er blevet internationale arbejdspladser. Hos os for eksempel har vi i øjeblikket fire
8 tyskere, en græker, en ghaneser, et par svenskere, en libaneser, en pakistaner og en spanier. Så det
9 er en ny udfordring for tillidsmændene at skulle forklare udlændinge, hvordan vores system
10 fungerer og hjælpe, når der er sproglige problemer.

11
12 *Hvordan ser fremtiden ud inden for dit område?*

13 Der bliver jo mindre og mindre arbejde, fordi næsten al post bliver sendt elektronisk i dag. Så bliver
14 der også færre og færre ansatte. Og det betyder selvfølgelig også, at der ikke længere er så mange
15 medlemmer i vores afdeling i 3F.

16
17 *Men 3F er en stor fagforening?*

18 Ja, og det er selvfølgelig en fordel på mange måder med en stor og stærk fagforening, men
19 personligt synes jeg faktisk, det er lidt problematisk, at 3F er blevet så stor, som den er. Det faglige
20 sammenhold forsvinder let, når så mange forskellige fagområder skal fungere i samme organisation.
21 Og det er ikke godt for lysten til at organisere sig.

22
23 **3F: Fælles Fagligt Forum*

24
25 *Hvorfor tror I, tillidsmand er blevet til tillidsrepræsentant?*

26
27
28
29
30
31
32
33